

## IV.

(Vooral perspectieven).

Zoals gezegd werd; in de G. S. B. was het uitzicht waarlijk wel ruim genoeg. Het was in menig opzicht een lust, hier te zien leven. Jongenskampen werden ingericht; met andere groepen werd verband gezocht; op de aanraking met de afgeestudeerden, ook wel réunisten geheeten, werd prijs gesteld, althans op de daarin vervatte idee; en zelf hoorde ik eens in een vergadering van réunisten van het Studentencorps F. Q. I. de gedachte bepleiten, dat de organisaties van réunisten van de drie studenten-corpora zich ook weer onderling verbonden zouden. Het was typeerend dat de jongeren zelf tot de ouderen kwamen; immers, in de G. S. B. zelf is — naar meegedeeld werd — het plan gerijpt, de réunisten der drie genoemde corpora te verzoeken, zich te organiseren. En daarachter reikte het perspectief dan weer tot de verbintenis van de straks te formeerende réunistenorganisaties voor het uitgesproken doel van onderling contact en gezamenlijke onderhouding van relatie met de G. S. B. Niemand kan ontkennen, dat het uitzicht heel wijd was. En ook wel niemand zal aarzelen uit te spreken, dat het plan in hooge mate aantrekkelijk heeten mocht. Er sprak een sterk verlangen in naar concentratie van krachten; er was een erkenning van de noodzakelijkheid van levend verkeer tusschen oud en jong. Het scheen, dat van hen, die zóó een petitie in den zin hadden van de jongeren bij de ouderen, elk persoonlijk, gelijk ook de gemeenschap van allen tezaam, een begeerlijk en krachtig medicijn voor Rehabeam zou zijn geweest en een effectieve verandering van de in zijn tijd onvermijdelijke versnippering van kracht en verboddeling van het rijk. Had Rehabeam een jongeren-gezelschap, dat de ouderen tegensprak, de ouderen, die — in dit specifieke geval spréekt dat — Salomo, den wijze, hadden gekend en geraadpleegd, — hier scheen bij de jongeren zelf de degelijkste hedeelzaamheid het woord te nemen om tot alle zwakkere Rehabeams te betuigen, dat de raad der ouderen, die Salomo (Kuyper en Bavinck!) gekend hadden, niet te verwerpen was. O ja, er was perspectief en er was eerlijk enthousiasme en er scheen geen sombere profeteer op de vlakte ooit te kunnen komen, die, gelijk Alia de Siloniet zijn nieuwe kleed zou mogen scheuren en tot een vreemde zeggen: neem daarvan een behoorlijke portie, want de erfenamen van Salomo's erfenis zullen de stammen, die zich eens om één troon verbonden, tot u voor een deel zien komen. (vgl. 1 Kon. 11). Neen, er was nog geen Jeroheam in 't zicht, men zocht hem ook niet; en wie den naam liever in dit verband niet hooren wil, of meent, dat hij tendentius is, die vergeet niet,

dat Jeroheams eerst, nadat ze invloed krijgen, neigen tot bewuste toespitsing van geschillen. Voordat Rehabeam met zijn jongeren conferereert, is Jeroheam nog een tabula rasa — om zoo te zeggen — en heeft hij zelfs een figuur, dat gunstig afsteekt tegen de vigeerende autoriteiten (vgl. 1 Kon. 11: 33, 38). Hiermee hoop ik alle gevaar van misverstand af te snijden. Ik wil maar zeggen, dat in de dagen, waarin men de grootsche plannen ontwierp, de idealen spankrachtig waren en de wil der jongeren tot de ouden uitging. Perspectief! Oud en jong vereenigd om het gereformeerde vaandel. Alle faculteiten vereenigd om de gereformeerde banier. Wisselwerking der faculteiten. Een opzettelijke worsteling om de gereformeerde geloofswerkelijkheid door intellectueelen niet alleen van verschillende faculteiten, doch ook van onderscheiden kerken. Ruimer kon het perspectief wel niet. De steun der ouden zou voor de jongeren mogen zijn en in hun moeilijkheden hen helpen. En de ouden zelf — de réunisten — zouden het contact dan weer kunnen bewaren met het universitaire leven, om dan het verkeer met de jongeren steeds weer in te richten naar de behoeften van bepaalde plaatsen en tijden. Perspectief genoeg. En als iemand meenen mocht, dat ik hier een reeds geschreven begroting eigenwillig opvol met memorieposten, die ik booselijk of dwarselijk uit mijn hart bedacht heb (hoor: om later goedkoop te kunnen wijzen op het verschil tusschen begroting en werkelijk beheer; dwaas: omdat het lichtkasteelen van te darte verbeelding of Konsequenzmacherei zouden zijn), — dan vergist hij zich: ik put uit officiële gegevens.

Perspectief dus genoeg. Zelfs het internationale besef inspireerde tot de daad. Met den S. D. G.-Bond in Hongarije verkreeg men reeds contact. Ook werd in wijderen zin met buitenlandse organisaties van gereformeerde studenten verbinding gezocht. Wie zich van omvang en intensiteit dier pogingen een indruk vormen wil, leze het verslag van de 5e vergadering van het Algemeen Bestuur:

T. van den Brink kreeg nu het woord om namens de internationale commissie verslag uit te brengen. Ook deze rapporteur had betrekkelijk weinig nieuws te vertellen. De internationale commissie ziet zich voor een zware taak geplaatst, daar het buitengewoon moeilijk blijkt te zijn in contact te komen met de overal verspreide groepen van Geref. studenten. Er circuleert in Zwitserland en Duitschland een brief, waarin inlichtingen verstrekt worden over het Geref. studentenleven in Nederland. Deze brief wordt terugverzocht met inlichtingen over de toestanden in Zwitserland en Duitschland. Het meest geschikt lijkt het der commissie, dat in Fraternitas door buitenlandse studenten artikelen worden gepubliceerd, zooals reeds over Amerika verscheen. Overwogen werd de mogelijkheid van een conferentie der in Nederland studeerende geref. studenten met het buitenland, om zoo tot een doeltreffende werkwijze te komen.

Zonder eenigen twijfel is dit streven, om die verwijderde horizons te bereiken, meer dan een fantastisch pogen, meer ook dan een gehaar van geestelijke overdadigheid, die zou kunnen doen zeggen: we hebben eenmaal contact naar buiten gezocht, en het hoort er zoo bij en het staat nu eenmaal op ons program; daarom zullen we op papier ook tot het eind toe de consequentie van die internationale gemeenschaps-erkenning zoeken. Neen — het is blijkbaar ernst. En als ik denk aan de zeer slappe manier, waarop indertijd wij in Kampen zoo af en toe 'n briefje naar Amerika stuurden of naar Zuid-Afrika, om te vertellen, welke vijf heeren de senaatszetels hadden bekomen, en daarmee uit, — dan zeg ik van harte: hier is wat anders bedoeld; iets beters ook, perspectief!

Maar waar bleef naast het uitzicht het inzicht? En waarom was er wel per-spectieve, maar niet (officieel) intro-specieve en retro-specieve werkzaamheid in de organisatie?

We zeiden het reeds: een positieve, opzettelijke omschrijving van den grondslag waarop men de G. S. B. wilde doen rusten, werd niet gegeven. Er is herhaaldelijk over geredeneerd; waarom we dan ook met het vergeetboekje niet behooven te wapperen om zooveel te zeggen, als: dat daarin wel eens de vraag van zooveel afdoende beantwoording zou kunnen vinden. We mogen veilig constateeren, dat de vraag, in hoeverre er noodzaak was, om den grondslag der G. S. B. te bespreken en in formule te brengen, opzettelijk aan de orde gesteld is. In den eersten oprichtings-tijd mag dan de groote bizonderheid van de tijds-omstandigheden (oorlog, revolutie) en de indruk van het „religieuze noodgevoel“ (gevoel van religieuze nood) gedreven hebben, allereerst naar de praktische, haastige uitbreiding van het gemeenschappelijk werkprogram (tot dien tijd toe te beperkt en te magor bevonden), en den jver geprikkeld hebben, om „niet zooveel te praten, maar in vredesnaam toch wat te doen“ („aanpakken“) roept men gauw in oorlogs- of crisistijd — maar later is wel degelijk de vraag nuchter gesteld: moeten we nu eens niet wat praten? Praten over den grondslag, waarop we bouwen zullen?

Tekenend en illustreerend is ook nu weer de vergelijking, die de Openingsrede van het 8e Congres der studenten tusschen heden en verleden, tusschen jeugd- en puberteitsjaren der G. S. B. trekt. Inzake het verleden lezen we:

Tijden en omstandigheden zijn in enkele jaren veranderd en met hen is veel verdwenen van wat aan onze eerste Congressen haar groote bekoring gaf. In 1918 een felbewogen tijd, niet alleen revolutionair, die haar invloed deed gevoelen ook in onze Gereformeerde Studentenwereld. Hoe wij ook over dezen tijd en zijn zeer bijzonder karakter oordeelen, één ding staat vast, slechts in dezen tijd kon onze beweging geboren worden; was deze tijd onbewogen aan ons

## POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN

„Karel ende Elegast“ — 'n geestelijke ridderroman.

## II.

Regel 218—272. Karel komt te denken aan Elegast en wenst hem tot gezelschap.

Een van degenen, die hij zo onbillijk had behandeld, was Elegast, en het was speciaal aan hem, dat Karel dacht. Elegast was 'n geducht roofridder, dapper en behendig, doch hij had ook iets blezonders. Dit namelijk, dat hij nooit arme mensen, pelgrims en kooplieden bestal. Doch dat had Karel nooit geteld, er niet de konklusie uit getrokken, dat iemand, die zo met overleg roofde, wel eens niet 'n echte dief kon wezen, zelfs wel 'n zedelijk hoogstaand mens kon zijn — iemand, die wel moest stelen, maar dat stelen, hoe wonderlijk het ook klinken moge, toch nog stelde in dienst van de gerechtigheid.

Vreemd was het wel, maar niet onverklaarbaar, dat Karel zich tot de roofridder, die hij anders zo hevig vervolgdde van uit z'n vorstelijke zekerheid, nu vanuit z'n menselijke hulpeloosheid voelde aange trokken. Hij had, dat God hem Elegast zou doen ontmoeten.

Regel 273—351. Karel en Elegast ontmoeten elkaar. Wat ze van elkaar denken.

Wanneer 'n mens de goddelijke ordinantie overtreedt, door onrechtvaardigheid, of de natuur verkracht door z'n leven te schematiseren, dan wrekt zich dat en zijn niet alleen de mensen tegenover wie hij onrechtvaardig is, het slachtoffer, doch ook hijzelf. Het mes snijdt altijd naar twee kanten.

Karel moest dat ook pijnlijk ervaren. Hij had Elegast in het verderf gestort, doch daarmee zichzelf van 'n trouwe vazal beroofd. Bovendien had hij — we zullen dat later zien — de ridder Eggherie van Egghermonde, z'n zwager, die hem naar het leven stond, in hoge mate bevoorrecht. Uit deze felle antithese zien we, hoe weinig 'n mens eigenlijk vermag. Ondanks z'n goedbedoelde rechtgever was Karel schromelijk onrechtvaardig geweest. We zullen nu zien, hoe door het wondervol ingrijpen Gods in Karel's leven diens rechtsbedeling waarlijk rechtvaardig wordt en z'n leven gespaard.

Karel's gebed werd verhoord. De zwarte ridder, die hij ontmoette, bleek later Elegast te zijn. Voor-

lopig is hun verhouding echter verre van vriendschappelijk. Mensen, die als rechtvaardig vorst en allertrouwst vazal bij elkaar behoorden, staan door Karel's dwaasheid fel-antithetisch tegenover elkaar en er moest heel wat gebeuren, voordat de breuk hersteld was. Karel zag in Elegast de duivel en Elegast zag in Karel 'n spion, die het er om te doen was om hem te belagen. Zo reden twee mensen, die in de schoonste harmonie bij elkaar pasten, elkaar zonder groeten voorbij, de een vervuld met afschuw, de ander met wantrouwen.

Regel 352—448. Het gevecht tusschen Karel en Elegast.

Het kwam zelfs zo ver, dat ze slaags raakten in 'n hevig gevecht, zodat het alle schijn had, dat men hier te doen had met de twee felste vijanden. In het gevecht, dat zeer lang duurde, liepen beiden groot gevaar om te komen. Hoe zal dat Karel later geslagen hebben, dat hij zo z'n trouwste vazal tegen zich in 't harnas had gejaagd — want het gevecht was ten slotte niet anders dan de konsequentie van de vrees voor de koning. Bovendien was er kans geweest, dat hij de man had omgebracht, van wie later z'n leven zou blijken af te hangen.

Gelukkig bestuurde God het zo, dat er niemand sneuvelde. Elegast sloeg z'n zwaard stiek op Karel's helm en Karel was te edelmoedig om 'n ongewapend man neer te slaan.

Regel 449—545. Elegast maakt zich bekend.

Op Karel's herhaald aandringen maakte Elegast zich bekend, en onder de verse indruk van het leed, dat hem zo juist opnieuw had getroffen, verhaalde hij van z'n leven en z'n omstandigheden. Zo moest dus de koning uit de mond van Elegast zelf vernemen in welke ellendige omstandigheden en tot welk 'n ridder-ontereid bestaan hij deze trouwe vazal had gebracht.

Regel 546—640. Karel stelt aan Elegast voor bij de koning te gaan stelen.

Zo had God Karel's bede verhoord, zijn verzoeken beloofd en hem opnieuw 'n bewijs van Zijn gunst gegeven. Karel had, dat God hem nu ook bij zou staan.

Om het aan Elegast niet vreemd te laten voorkomen, dat hij aanstonds met 'n roofplan en dat nog wel bij de koning voor de dag zou komen,

wendde hij tegenover Elegast 'n leven van „rücksichtslos“ diefstal voor. Hij tekende zichzelf als 'n dief in hart en nieren, die niets en niemand ontzag. Zulk 'n dief was Elegast echter niet en deze was dan ook hevig verontwaardigd, toen Karel hem voorstelde bij de koning in te breken. Toen zag Karel hoe dwaas hij tegenover deze trouwe vazal had gehandeld, die hem, ondanks zijn onrechtvaardige behandeling en in de ellendigste omstandigheden, van harte was trouw gebleven. En Karel nam zich, dan ook voor, Elegast, indien hij veilig terug mocht keren, in z'n eer en rechten te herstellen.

De middeleeuwse ridderdeugd-bij-uitnemendheid was vorstentrouw. Die deugd werd op volmaakte wijze bij Elegast gevonden en hij had hem ongetuigd bewaard. Legde Elegast's wijze van stelen getuigenis af van zijn zedelijkheid, nu mogen we daarin zien 'n openbaring van zijn volkomen gave zedelijke persoonlijkheid en z'n ideale levenshouding.

Regel 641—675. Elegast stelt voor te stelen bij Eggherie van Egghermonde, waartoe wordt besloten.

Geheel en al de antipode van Elegast was Eggherie, die volgens Elegast de geïnkarneerde boosheid was, 'n boosheid, die daarin culmineerde, dat hij zelfs de koning van leven en eer zou willen beroven. Keerzijde van de vorstentrouw van Elegast was Eggherie's verraad. Elegast zag het dan ook als 'n groot onrecht, dat deze ontrouwe ridder zo zeer door de koning begunstigd was.

Nu werd het duidelijk voor Karel, dat hij niet alleen 'n trouw vazal had verstoten, doch bovendien 'n verrader in hoge mate begunstigd; dat dus zijn rechtsbedeling averechts verkeerd was.

Regel 676—847. De inbraak bij Eggherie van Egghermonde.

In deze passage laat de dichter ons zien, dat Karel, in tegenstelling met Elegast, van inbreken geen verstand had. Het bleek, dat Karel voor 'n oebrengen van Gods bevel volkomen afhankelijk was van de man, die hij zo zeer van zich had verwijderd, dat hij op het eigenste moment nog doods bang voor hem was. Daar God dit alles zo bestuurd had, moest Karel er wel de konklusie uit trekken, dat hij verkeerdelijk tegenover Elegast had gehandeld — dat hij eerst dan in Gods weg was, wanneer hij in sympathie tot Elegast leefde.

voort  
en zo  
ous z  
Maar  
wordt  
gehoud  
„of  
de o  
boren  
heft

Hier  
tere re  
der G.  
graad  
ditie  
werd

Nad  
form  
aan de  
deze p  
bewerit  
bewust  
geref.  
grondsl  
in deze  
aanbre  
zeilen  
— gek  
tot indi  
Aanb  
bronnel  
niet iec  
in de t  
er aan  
aanvatt  
vonden  
den me  
het Co  
redenee  
— waar  
forme  
ziel ge  
leden  
voelden  
lijdenis

Ik g  
volkom  
nog we  
Want  
dat er  
de best

Eerst v  
dus lid  
zich au  
Maar e  
maatsc  
wilden  
sische  
spijze

Regel  
rie's  
Toen  
uit dier  
Eggher  
om Kai  
te bren  
Eggher  
blijk va  
behande  
men hi  
ruwheid  
wereld

tendent  
soondkl  
dit feit  
zede, d  
verdov  
Intuss  
God het  
voorkon  
dankbar  
God l  
het mid  
tijds on  
leven te  
dat Ele  
geroofd  
op het  
van z'n  
z'n leve  
stellen

inzicht,  
de erke  
dit niet  
dan ook  
uit z'n  
hem da  
doch de  
Pijnlijk  
vriend  
nen. De  
koning  
Regel  
zijn k  
geheer  
Was  
ontdekk  
verraad